

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no
Org. nr.: 971 262 834, Bankgiro: 7154.05.51671, Postgiro: 0801 2713550

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Dato 02.07.2001

HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2001:7 BEDRE KOMMUNAL OG REGIONAL PLANLEGGING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

Vi viser til Deres brev av 20.02.2001 angående høring av NOU 2001:7 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven.

Vi viser også til vårt innspill datert 13.11.2000 til Planlovutvalget angående friluftsliv og ny planlov, og Friluftslivets fellesorganisasjons styres uttalelser datert henholdsvis 07.09.2000 og 09.05.2001 angående lovgrunnlaget og forvaltningen av *strandsonen langs sjøen og bymarker* som blant annet er sendt Miljøverndepartementet ved statsråd Siri Bjerke og alle partiene på Stortinget. Alle tre dokumenter er vedlagt denne uttalelsen og vil være utdypende på en del punkter.

INNLEDNING

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) representerer de tolv største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nesten ½ million medlemskap. En av hovedoppgavene for FRIFO er å ivareta allemannsretten og det enkle tradisjonelle (ikke-motoriserte) friluftslivets vilkår i Norge.

Den generelle samfunnsutvikling fører til et stadig sterkere press på naturen. Mulighetene for å drive friluftsliv svekkes kontinuerlig ved at attraktive naturområder reduseres i størrelse og kvalitet, og gjenværende områder gjøres vanskeligere tilgjengelig. Blant annet har inngrepsfrie naturområder i Norge blitt redusert dramatisk i løpet av de siste 100 årene som følge av ulike typer utbygginger og inngrep. Det er derfor svært viktig at vi nå tar vare på de naturverdiene som fortsatt finnes, både i og utenfor inngrepsfrie områder, blant annet for å ivareta friluftslivet som er en del av norsk kulturarv og som en del av det helseforebyggende arbeidet i Norge.

GENERELT

FRIFO synes det er meget positivt at kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven nå går grundig igjennom. Utredningen er laget av et regjeringsoppnevnt utvalg og ble avgitt til Miljøverndepartementet 31. januar 2001. Denne utredningen er den første av to delutredninger fra utvalget, og behandler en del prinsipielle spørsmål som utvalget ønsker diskutert

og belyst gjennom en bred høring, som igjen skal danne grunnlaget for et konkret lovforslag fra utvalget i den endelige utredningen. Utredningen tar opp mange viktige problemstillinger, men FRIFO vil i denne høringsuttalelsen først og fremst ta opp forhold som vi mener er viktig for naturmiljøet og friluftslivet.

DEL I INNLEDNING OG SAMMENDRAG

Kapittel 1 Innledning

I mandatet til utvalget heter det blant annet: "*Særlig vektlegges hensynet til at planleggingen skal være helhetlig, demokratisk og desentralisert, og sikre informasjon, innsyn og offentlighet slik at alle som blir berørt skal kunne delta i planprosessen. I arbeidet med å sikre en bærekraftig utvikling, herunder det biologiske mangfoldet, en bærekraftig byutvikling og en effektiv og miljøvennlig bruk av energiresursene, er det imidlertid reist spørsmål om lovverket er godt nok.*"

FRIFO mener at dagens plan- og bygningslov i hovedsak er en utbyggingslov, og er derfor ikke god nok for å sikre en bærekraftig utvikling. FRIFO forutsetter at en gjennomgang og revisjon av plan- og bygningsloven tar bærekraftig utvikling på alvor slik det er beskrevet i mandatet. Plan- og bygningsloven må derfor endres fra å være en ren utbyggingslov, til å bli en helhetlig planleggingslov som også er egnet til å bevare natur- og friluftslivsinteresser. Som følge av dette mener vi at det bør finnes et krav i plan- og bygningsloven om at alle vedtak/planer skal begrunnes ut fra et bærekraftighetsperspektiv.

I følge plan- og bygningslovens § 1 går lovens virkeområde ut til grunnlinjen, og virkeområdet har i praksis vært landjorda. I de senere årene har det imidlertid vært en sterk økning i ulike aktiviteter langs kysten, noe som har ført til et økt behov for samordnet planlegging i kystsonen. FRIFO mener derfor at plan- og bygningslovens virkeområde bør gjelde ut til territorialgrensen, dvs 4 nautiske mil fra grunnlinjen for å fange opp nødvendig planleggingsbehov i dette området.

FRIFO mener det er behov for en tydeliggjøring av forholdet mellom friluftsloven og plan- og bygningsloven når det gjelder allemannsretten.

DEL II STATUS OG UTFORDRINGER

Kapittel 4 Utviklingstrender og utfordringer

Dagens samfunnsutvikling karakteriseres blant annet av globalisering, individualisering, privatisering og sektorisering. Denne utviklingen gir betydelige miljøproblemer på en rekke felter, blant annet ved at levesteder for arter og friluftslivsområder i stadig større grad ødelegges gjennom bruk av arealer til andre formål. FRIFO mener derfor den store utfordringen er å gjøre planlegging etter plan- og bygningsloven til et viktig virkemiddel for å løse de stadig økende miljøproblemene disse utviklingstrendene medfører.

DEL III PRINSIPIELL DRØFTING AV PLANSYSTEMET

Kapittel 6 Plansystemets formål

Ut fra de utviklingstrekk vi ser i samfunnet i dag, jf kap. 4 mener FRIFO at det er behov for et helhetlig og sterkt offentlig plansystem. Vi er derfor enig med utvalget i at svaret på denne utviklingen ikke er en svekket offentlig planlegging etter plan- og bygningsloven, men snarere tvert i mot at det trengs et robust og fleksibelt plansystem som svar på disse utfordringene.

Styringssystemet i Norge i dag er imidlertid sterkt sektorisert og fragmentert. Dette gjør at det altfor ofte er særinteresser som vinner fram uten at helheten er vurdert og tatt hensyn til, deriblant hensynet til natur- og friluftslivsinteresser. FRIFO mener derfor det er behov for å styrke plan- og bygningslovens rolle som grunnlaget for en helhetlig samfunnsplanlegging i fylker og kommuner, og for styring av arealbruk og byggesaksbehandling.

Allmennheten og de frivillige organisasjonenes muligheter til å påvirke samfunnsutviklingen er en grunnleggende demokratisk rettighet. Det er derfor en selvfølge for FRIFO at planleggingen etter plan- og bygningsloven skal være under folkelig kontroll, slik også utvalget understreker viktigheten av.

Rollefordelingen mellom offentlige myndigheter og private aktører blir trukket fram av utvalget som kanskje den viktigste hovedutfordringen i arealplanleggingen i dag. I løpet av siste 10-år har arbeidet med reguleringsplaner gått over fra å være en mer eller mindre offentlig oppgave til å bli noe som private aktører driver og legger fram for kommunen for godkjenning. For blant annet å sikre natur- og friluftslivsinteressene mener FRIFO det er viktig at det legges opp til et planleggningssystem der det er offentlige myndigheter som legger rammene og hvor private aktører må holde seg innenfor disse rammene.

Utvalget legger fram to alternative konkrete forslag til ny formålsparagraf. Formålsparagrafen i en lov sier noe om hva som skal vektlegges av de myndighetene som forvalter loven. Innholdet i denne paragrafen er derfor etter FRIFOs mening svært viktig. Vi støtter derfor forslaget om at bærekraftig utvikling, gode levekår, vern av naturmiljøet og kulturverdier tas inn i lovens formålsparagraf blant annet av hensyn til framtidige generasjoner. Uten at disse hensynene eller kravene får en sentral plass i lovens formålsparagraf og ikke minst i praktisk arealplanlegging har planlegging i seg selv liten eller ingen verdi på lang sikt.

Det er også viktig at formålsparagrafen sikrer åpenhet og medvirkning i planprosessen. Vi støtter derfor utvalgets forslag der dette er uttrykt klart og tydelig. Videre støtter vi fullt ut at vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn av planlegging og vedtak skal utredes.

Kapittel 7 Samordning

Samordning er et hovedformål med plan- og bygningsloven. Innenfor offentlig forvaltning er det slik utvalget peker på et meget fragmentert beslutningssystem. FRIFO er derfor enig med utvalget at plan- og bygningsloven bør være den sentrale planleggingsloven der mest mulig av offentlige interesser blir avklart. FRIFO mener derfor at mest mulig av sektorinteressene bør inngå i plan- og bygningsloven. Dette bør blant annet gjelde varige inngrep i skogen, deriblant nye skogsbilveger som er blant de viktigste årsakene til tap av inngrepsfrie naturområder i Norge.

Kapittel 8 Relevant og fleksibel planlegging

FRIFO er enig med utvalget i at plan- og bygningsloven må være målrettet og relevant i forhold til de utfordringer samfunnet står overfor til enhver tid. Vi er også enig i at det ikke skal planlegges mer enn nødvendig og at plan- og bygningsloven må være et fleksibelt planverktøy. FRIFO vil imidlertid understreke at vi ikke kan ha et så fleksibelt system at viktige hensyn, blant annet til natur- og friluftslivsinteressene kan overses. Det kan heller ikke være et så fleksibelt system at det er mulig å la være å planlegge. FRIFO mener det må være et mål og et krav at alle kommuner har oppdaterte arealplaner der ny kunnskap og erkjennelse omkring bærekraftig utvikling er tatt inn i planene.

FRIFO mener også det er viktig at vi har et enhetlig system for arealplanlegging i hele Norge slik at både allmennhet og kommuner må forholde seg til samme lovverk uavhengig av sted. Vi støtter

derfor utvalget i ønsket om en plan- og bygningslov som gjelder for hele landet uavhengig av planleggingsbehov.

Kapittel 9 Virkning og gjennomføring av planer

Hensikten med offentlig planlegging må være å styre utviklingen i en ønsket retning. Hvis ikke planen er bindende eller at berørte myndigheter eller andre aktører ikke føler seg forpliktet av planen, har planleggingen liten eller ingen hensikt. Det er derfor viktig at planen er rettslig bindende for alle og at alle som er berørt av planen føler seg forpliktet av den.

Blant annet har dispensasjonspraksis etter § 7 i gjellende plan- og bygningslov i mange kommuner undergravet byggerforbudet i 100 metersbeltet langs sjøen. Det er derfor viktig å legge opp til et system som sikrer gjennomføringen av vedtatte planer og gjeldende regelverk.

Utvalget tar opp til diskusjon bruk av avtaler som et virkemiddel for å få gjennomført planer. FRIFO har ingen prinsipielle motforestillinger mot dette, men forutsetter at det er planen som legger premissene for avtalen og ikke avtalen som legger premissene for planen.

FRIFO er enig med utvalget i at det er behov for å samordne økonomiplanleggingen etter kommuneloven og arealplanleggingen etter plan- og bygningsloven for å sikre en helhetlig planlegging.

Kapittel 10 Gode planprosesser

Utvalget framhever at kvaliteten i planleggingen er avhengig av at selve planprosessen er god. I dagens lovverk er regler om utarbeiding av planer kortfattede og planprosessen varierer derfor mye fra sted til sted. Det er også et gjennomgående problem at ikke alle relevante myndigheter og interesser deltar fra begynnelsen av. Det er også usikkerhet om hva som bør utredes i planarbeidet og hvordan medvirkning fra befolkningen skal organiseres.

Frivillige organisasjoner, deriblant natur- og friluftslivsorganisasjonene besitter viktig kunnskap når det gjelder arealbruk og bærekraftig utvikling. For å få til reell medvirkning fra slike organisasjoner er det viktig at planprosessen legges opp på en måte som muliggjør slik deltakelse. Det er i den forbindelse viktig å huske på at organisasjonene har begrenset kapasitet til papirarbeid og at nesten alt arbeidet utføres i folks fritid. Det er derfor viktig at planprosessen legges opp på en måte som tar hensyn både til organisasjonenes arbeidskapasitet, -form og -tidspunkt. Etter FRIFOs mening blir en av hovedutfordringene å skape gode møteplasser mellom offentlig planmyndigheter og de frivillige organisasjonene, noe som gjør at plan- og bygningsloven må få et mye sterkere fokus på medvirkning. Det er også viktig at saksdokumenter gjøres lett tilgjengelig. Det bør derfor stilles krav til god og enkelt saksframstilling. FRIFO støtter derfor utvalgets forslag til å lovfeste utarbeidelse av et planprogram som blant annet skal klargjøre hva som skal utredes, hvem som skal delta i arbeidet og hvordan medvirkning skal organiseres.

For å øke natur- og friluftslivsorganisasjonenes muligheter til å være premissleverandør i plansaker har FRIFO, Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) og Friluftsrådernes Landsforbund (FL) samarbeidet for å opprette fylkesvise Forum for natur og friluftsliv (FNF). Målet med FNF er å danne brede samarbeidsforum av frivillige organisasjoner i det enkelte fylke som skal fange opp viktige saker for natur og friluftslivet. Disse fora vil være viktige kompetanseorganer og høringsinstanser i plansaker.

Utvalget foreslår at fylkes-, kommune- og reguleringsplanlegging i nødvendig utstrekning skal omfatte utredning av vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Dvs at det blir krav om konsekvensutredning på overordnede planer og ikke bare på planer for gjennomføring av tiltak.

FRIFO mener dette er et meget bra forslag som vil kunne bidra til økt fokus og reelle hensyn til natur- og friluftslivsinteressene.

Utvalget diskuterer problemet med lange planprosesser. FRIFO er enig at dette kan være et problem, men vil understreke viktigheten av at eventuelle tidsfrister i planprosessen ikke må gå utover høringsfrister og tidsforbruk til annen type medvirkning fra blant annet frivillige organisasjoner.

Kapittel 11 Kvalitet og kompetanse

Mandatet til utvalget framhever forbedring av kvaliteten på planleggingen som et sentralt formål med lovrevisjonen. Krav til planens kvalitet gjelder blant annet innhold, løsninger, saksbehandling og presentasjon.

Utvalget stiller spørsmål om det skal stilles formelle kvalifikasjonskrav til de som utarbeider planer etter plan- og bygningsloven og ber om synspunkter på dette. FRIFO er usikker på hvilken måte problemet med for dårlige planer best kan løses på. For FRIFO er det viktig at planene har bærekraftig utvikling som bærende fundament og at hensynet til natur- og friluftslivsinteresser får en sentral plass i planleggingen, (jf Kap 1, siste avsnitt i denne uttalelsen). For å sikre disse hensynene bør det etter vår vurdering settes minimumsstandarder for en del sentrale elementer i planen. På den måten vil kravet til kompetanse tvinge seg fram. Vi vil likevel understreke at den økte delegeringen av miljøforvaltnings oppgaver til kommunene som det nå legges opp til, forutsetter at kommunene skaffer seg kompetanse om natur og miljø. I motsatt fall vil miljøet være en tapende part i dette spillet.

Medvirkning er en forutsetning for gode planprosesser som igjen er forutsetningen for gode planer. Det bør derfor også stilles krav til kompetanse innenfor temaer som medvirkning og prosess, og ikke bare rent planteknisk kompetanse.

Utvalget mener det er et sterk behov for en ny lovbestemmelse som klarlegger statens og kommunenes ansvar når det gjelder kart- og datagrunnlag/GIS. FRIFO er enig i dette, men forutsetter at også allmennheten og frivillige organisasjoner får tilgang til kartprodukter/GIS fra Statens kartverk til en akseptabel pris. I motsatt fall blir resultatet som i dag, at det bare er ressurssterke utbyggere og konsulentfirmaer som har råd til å bruke slike verktøy, noe som verken staten eller kommunene kan være tjent med.

Kapittel 12 Lovens struktur og utforming

Dagens plan- og bygningsloven er uoversiktlig og komplisert med tildels tungt språk. Dette er et problem både i forhold til å få til et folkelig engasjement i plansaker og i forhold til rettsikkerhet. FRIFO mener derfor at en revisjon av plan- og bygningsloven må føre til at loven blir oversiktlig og lettlest.

DEL IV NÆRMERE OM DE ENKELTE PLANTYPENE

Kapittel 13 Kommunale planer

FRIFO er enig med utvalget i at plan- og bygningsloven skal være den sentrale loven for langsiktig sektorovergripende planlegging i kommunene. Det forutsetter imidlertid at planlegging etter plan- og bygningsloven må omfatte alle relevante sektorer. FRIFO støtter derfor regjeringens og utvalgets ønske om å fjerne kommunale sektorplaner som delvis blir pålagt kommunene av statlige fagmyndigheter.

Det må være et mål og et krav at alle kommuner skal ha en kommuneplan. Vi er likevel enig med utvalget at det må finnes en hjemmel i plan- og bygningsloven slik at kommuner uten en godkjent/fullført kommuneplan kan stoppe uønskede utbygginger og tiltak.

FRIFO mener altså i likhet med utvalget at plan- og bygningsloven skal være den sentrale loven for langsiktig sektorovergripende planlegging i kommunene. Imidlertid er det begrenset hvilke muligheter dagens plan- og bygningslov gir i forbindelse med sikring av natur- og friluftslivsinteressene i og med at det i dag er en tvungen kombinasjon i LNF-områder. Dvs at det ikke finnes muligheter for å prioritere natur- eller friluftslivsinteressene foran landbruksinteressene. Dette betyr i praksis at særlover/-interesser styrer utviklingen på 80 % av Norges areal. Konsekvensene av dette systemet er at Norges befolkningen er fratatt en reell mulighet til å påvirke planarbeidet og derigjennom utviklingen på ca 80 % av Norges landareal, noe FRIFO ikke finner akseptabelt.

Utvalget har drøftet denne problemstillingen og ser at det er behov for at kommunene i større grad kan ivareta ulike hensyn, herunder hensynet til biologisk mangfold og annet naturvern, friluftsliv og kulturvern. Utvalget har også vurdert ulike løsninger på dette problemet. Det som er viktig for FRIFO er at det kan knyttes separat rettsvirkning til natur- og friluftsområder. FRIFO mener derfor det må være mulig å dele opp av LNF-område i flere og mer målrettede arealkategorier blant annet for å kunne sikre bymarker, kystsonen, inngrepsfrie naturområder og områder med spesielle naturkvaliteter på en langt mer effektiv måte enn i dag, se også vedlagt innspill til Planlovutvalget dater 13.11.2000. Hva slags hensyn som skal kunne gjelde for natur- og friluftsområder må utredes nærmere. For eksempel for bymarker vil slike hensyn blant annet kunne gjelde restriksjoner på veibygging, hogstformer, flatestørrelser, foryngelsesmetoder, hogstbegrensninger m.m.

Kommuneplanen skal normalt rulleres i hver kommunestyreperiode. For natur- og friluftslivsinteressene betyr dette stadig nye omkamper for å sikre viktige arealer til disse formålene, i motsetning til utbyggingsinteressene der omdisponeringen skjer en gang for alle. Det er derfor behov for binding av arealbruken til natur- og friluftslivsformål som er vesentlig lengre enn 4 år, eksempelvis 20 år for å hindre en bit for bit-utbygging.

Utvalget går inn for å styrke reguleringsplanen som en plan for gjennomføring. For FRIFO er det viktig at gjennomføring av reguleringsplaner sikrer natur- og friluftslivsinteresser. Det må derfor legges til rette for at slike hensyn skal innarbeides i reguleringsplaner og at slike planer ikke kan brukes for å svekke allemannsretten.

Kapittel 14 Regional planlegging

FRIFO er enig med utvalget i at vi i Norge i dag ikke har et godt nok system for planlegging mellom det kommunale og statlige nivået og at den regionale planleggingen derfor må styrkes. Det er blant annet viktig å styrke den regionale planleggingen for å ivareta viktige samfunnsinteresser, deriblant natur- og friluftslivsinteressene. Dette er spesielt viktig nå som en større del av ansvaret innenfor miljøforvaltningen ser ut til å bli delegert til kommunenivået, jf St meld nr 31 (2000-2001) Kommune, fylke, stat – en bedre oppgavefordeling.

Blant annet er det behov for å styrke den regionale planleggingen for å ta vare på markene rundt byer og tettsteder. Dette er områder som utgjør svært attraktive og viktige friluftslivsområder og som ofte går over flere kommuner og fylker. Eksempelvis berører Osloområdet 19 kommuner og fem fylker og er det viktigste friluftslivsområdet for ca en million mennesker. For nærmere utdyping av viktigheten av og behovene rundt forvaltningen av by og tettstedsnære marker og strandsoner langs sjøen viser vi til vedlagte uttalelser fra FRIFOs styre datert henholdsvis 6.-7.09.2000 og 09.05.2001.

Hvis fylkesplanlegging skal ha noen mening må en fylkesplan være forpliktende for kommunene og andre som er berørt av den. FRIFO støtter derfor flertallet i utvalget som ønsker å kunne gjøre fylkesplanen rettslig bindende for arealbruken. Utvalget skisserer flere mulig løsninger for hvordan dette kan tenkes gjennomført.

For å få til en vellykket fylkesplanprosess tror vi det er viktig at det utarbeides et planprogram som klargjør prosessens organisering og framdrift, behov for konsekvensutredninger, hvem som skal være med i prosessen og hvordan medvirkning fra allmennheten er tenkt gjennomført. I dette planprogrammet må frivillige organisasjoner ha en sentral rolle, jf blant annet opprettelsen av Forum for natur og friluftsliv.

Kapittel 15 Statlige virkemidler

Nå som det ligger an til at ytterligere oppgaver innenfor miljøforvaltningen skal delegeres til kommunene, er det ennå sterkere behov for at staten gir tydelige signaler om nasjonale mål og føringer innenfor natur og friluftsliv. Dette forsterker behovet for en sterkere samordning av statlige sektormyndigheter slik at signalene til fylkeskommuner og kommuner blir klare og entydige.

FRIFO mener rikspolitiske retningslinjer (RPR) må gjøres sterkere og mer tydelig som virkemiddel enn det er i dag, slik at det kan bli et reelt verktøy får å oppnå en bærekraftig utvikling der det tas reelle hensyn til natur- og friluftslivsinteresser. For at RPR skal bli et reelt virkemiddel kreves det imidlertid at sentrale myndigheter er seg sitt ansvar bevist, og utvikler RPR på viktige temaer og med et innhold som er klart og tydelig og som går langt nok for å oppnå de ønskede målene.

FRIFO støtter også utvalgets syn på at staten gjennom rikspolitiske bestemmelser kan binde arealbruken midlertidig i et område. FRIFO mener også at systemet med innsigelse må opprettholdes for å sikre nasjonale natur- og friluftslivsinteresser.

DEL V OVERSIKT OVER SEKTORER OG INTERESSER

Kapittel 16 Viktige samfunnsoppgaver og interesser

Som nevnt tidligere er samordning et hovedformål med plan- og bygningsloven. Det er derfor viktig at plan- og bygningsloven kan løse vesentlige samfunnsoppgaver. For å skape en bærekraftig utvikling og ta tilstrekkelig hensyn til natur- og friluftslivsinteressene er det viktig at plan- og bygningsloven gjøres til et sentralt og effektivt virkemiddel for å ivareta blant annet bevaring av biologisk mangfold og naturvern generelt, by- og tettstedsnære marker, allmennhetens interesser i kystsonen/strandsonen, vern av vassdrag, vern av friluftslivsarealer, allmennhetens interesser i LNF-områder. For utdyping av flere av disse temaene, se vedlegg.

DEL VI AKTUELLE SPØRSMÅL, LOVFORSLAG OG KONSEKVENSER

Kapittel 17 Aktuelle spørsmål, med lovforslag

Utvalget foreslår ny § 17-1 Rikspolitiske retningslinjer. FRIFO støtter dette forslaget som innebærer at statlige organer, fylkeskommuner og kommuner er pliktig til å følge de instruksjoner som retningslinjene måtte inneholde.

I følge plan- og bygningslovens § 7 kan det gis dispensasjon fra gjeldende plan i enkeltsaker. Uklar bestemmelse og utstrakt bruk av denne paragrafen har ført til en svært negativ utvikling mange steder, jf blant annet bygging i 100-metersbeltet langs sjøen. Et av resultatet av dette er blant annet at rundt halvparten av strandsonen fra svenskegrensa til og med telemarkskysten er blitt nedbygd og privatisert. FRIFO støtter derfor utvalgets forslag til presisering av når det kan gis dispensasjon og

at departementet kan bestemme at dispensasjonen innenfor bestemte felter kan legges til ett høyere organ enn kommunen, eksempelvis fylkesmannen.

Det har siden midten 60-tallet vært byggeforbud i 100-metersbeltet langs sjøen uten at kommunene har tatt særlig hensyn til dette. FRIFO mener plan- og bygningsloven må slå klart fast ett absolutt byggeforbud i 100-metersbeltet langs sjøen. Vi mener også de må være begrensinger for hva det er mulig å gjennomføre i 100-metersbeltet ved bruk av reguleringsplan. Byggeforbudet i 100-metersbeltet bør derfor også gjelde som utgangspunkt for reguleringsplaner. FRIFO ser også behov for en bedre beskyttelse av 100-metersbeltet langs vann og vassdrag på tilsvarende måte som langs sjøen, noe som bør inn i en ny planlov.

Når det gjelder forholdet mellom vassdragsloven og plan- og bygningsloven støtter FRIFO flertallet i utvalget om at plan- og bygningslovens regler om arealplanlegging ikke bør kunne settes til side av vedtak etter vassdragloven.

Vennlig hilsen
Friluftslivets fellesorganisasjon

Harald Tronvik
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagkonsulent

Vedlegg:

- Friluftslivsinteresser og ny planlov. - Innspill til Planlovutvalget fra FRIFO datert 13.11.2000.
- Lovgrunnlaget og forvaltningen av strandsonen langs sjøen må bli bedre for å sikre store nasjonale natur- og friluftslivsinteresser. - Uttalelse fra FRIFO styre datert 6.-7.09.2000.
- Lovgrunnlaget og forvaltningen av bymarker må bli betydelig bedre for å sikre store nasjonale natur- og friluftslivsinteresser. - Uttalelse fra FRIFO styre datert 09.05.2001.